

Asia: VN/12531/2021

## **LAUSUNTOPYYNTÖ VAMMAISPALVELULAINSÄÄDÄNNÖN UUDISTUKSESTA**

### **Lausunnonantajan tausta**

#### **1. Vastaaajan taustaorganisaatio**

Muu sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä tai yhteistoiminta-alue [Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystoiminta]

### **Yleistä hallituksen esitysluonnoksesta**

#### **2. Ovatko esitysluonnoksen pykälät selkeitä?**

Eivät pääosin

#### **Perustele tarvittaessa kantasi**

Lakiesityksen pykälät ja perustelut tekstit eivät ole synkronissa keskenään.

#### **3. Tukevatko pykälien perustelut hyvin lain soveltajaa?**

Eivät pääosin

#### **Perustele tarvittaessa kantasi**

Lakiesityksessä on tulkinnanvaraisuutta. Tarvitaan tarkempaa määrittelyä.

#### **4. Vahvistaako esitys vammaisten henkilöiden yhdenvertaisuutta?**

Kyllä pääosin

#### **Perustele tarvittaessa kantasi**

.

#### **5. Lisääkö esitys vammaisten henkilöiden osallisuutta yhteiskunnassa?**

Kyllä pääosin

#### **Perustele tarvittaessa kantasi**

-

**6. Parantaako esitys vammaisen henkilön mahdollisuuksia saada yksilöllisen tarpeensa mukaisia palveluita vamman tai sairauden laadusta riippumatta?**

Kyllä pääosin

**Perustele tarvittaessa kantasi**

Diagnoosi ei määrittele palvelua, jota henkilö tarvitsee selviytyäkseen joka päiväisestä elämästä.

**7. Mitä haluaisit ehdottomasti säilyttää esityksessä ja miksi (asiakokonaisuus, pykälä, kohta perusteluissa tms.)? Mainitse avovastauksessa (lyhyesti) enintään kolme asiaa.**

-

**1.**

Ikääntymisrajaus

**2.**

Liikkumisen tuen kokonaisuus

**3.**

-

**8. Mitä haluaisit ehdottomasti poistaa tai muuttaa esityksessä ja miksi (asiakokonaisuus, pykälä, kohta perusteluissa tms.)? Mainitse avovastauksessa (lyhyesti) enintään kolme asiaa.**

-

**1.**

Kuntouttava varhaiskasvatus

**2.**

Tuettu päätöksenteko

**3.**

-

**9. Ottaako esitys riittävästi huomioon vammaisten lasten tarpeet?**

Ei pääosin

**Perustele tarvittaessa kantasi**

Lapsivaikutusten arviointi nähdään keskeneräiseksi.

**10. Voidaanko esityksen mukaisilla palveluilla vastata kattavasti hengityshalvauspotilaiden palvelutarpeisiin?**

Kyllä pääosin

**Perustele tarvittaessa kantasi**

Huomioitava myös osaamis- ja kelpoisuusvaatimusten vaikutukset suhteessa henkilökohtaisten avustajien saatavuuteen.

**Soveltamisala**

**11. Onko lain soveltamisala tarkoituksenmukainen?**

Kyllä pääosin

**Perustele tarvittaessa kantasi**

Soveltamisala on tarvelähtöinen.

**Palvelut**

**12. Ottavatko valmennusta, henkilökohtaista apua ja erityistä tukea koskevat säännökset kokonaisuutena arvioiden riittävästi huomioon eri tavoin vammaisten henkilöiden tarpeet?**

Kyllä pääosin

**Perustele tarvittaessa kantasi**

-

**13. Onko valmennusta koskevien pykälien (7-8 §) sisältö tarkoituksenmukainen?**

Ei pääosin

**Perustele tarvittaessa kantasi**

Pykäläteksti herättää epämääräisyydessään kysymyksiä. Esim. kuntouttava varhaiskasvatus on mahdollista ilman vammaispalvelulain mukaisia tukitoimia. Elämän merkittävät muutostilanteet on lavea ja tulkinnanvarainen ilmaisu ja kysymys, joka tarvitsee tarkennusta. Millaisia elämän muutostilanteita laissa tarkoitetaan?

**14. Esityksessä ns. kuntouttavan varhaiskasvatuksen järjestäminen vammaispalvelulain mukaisena valmennuksena edellyttää palvelun maksuttomuudesta säätämistä varhaiskasvatuksen asiakasmaksulaissa ja kuntien menettämän asiakasmaksutulon korvaamista kunnille vuosittain osana tähän esitykseen käytettävissä olevaa valtionosuutta.**

**Onko varhaiskasvatuksen järjestäminen vammaispalveluna tarkoituksenmukaista?**

Ei

**Perustele tarvittaessa kantasi**

Kuntouttava varhaiskasvatus saadaan turvattua varhaiskasvatuslain nojalla.

**15. Onko henkilökohtaista apua koskevien pykälien (9-11 §) sisältö tarkoituksenmukainen?**

Kyllä pääosin

**Perustele tarvittaessa kantasi**

Tarvittaneen vielä selkeämpää rajausta siihen, mitä itsehoidollisilla toimenpiteillä tarkoitetaan suhteessa sairaanhoidollisiin toimenpiteisiin. Lakiesitys mahdollistaa omaisen toimimisen avustajana, joka saattaa sekoittaa omaisen rooleja.

**16. Onko erityistä tukea koskevien pykälien (12-13 §) sisältö tarkoituksenmukainen?**

Ei pääosin

**Perustele tarvittaessa kantasi**

Erityisen tuen käsite palvelussa saattaa aiheuttaa sekavuutta, koska se on käytössä myös muissa yhteyksissä ja eri laeissa.

**17. Onko erityisestä osallisuuden tuesta tarpeellista säätää palveluna (12 § 2 mom. 1 kohta)?**

Kyllä

**Perustele tarvittaessa kantasi**

Erityisen osallisuuden tuen palvelulle on selkeä tarve, mutta tässä kokonaisuudessa lakiesitys on epäselvä. Mitä se käytännössä tarkoittaa?

**18. Onko tuetusta päätöksenteosta tarpeellista säätää palveluna (12 § 2 mom. 2 kohta)?**

Ei

**Perustele tarvittaessa kantasi**

Tuettu päätöksenteko voidaan nähdä myös menetelmäksi. Lakiesitys on löyhästi kirjoitettu ja vaatii selkeytystä.

**19. Onko vaativasta moniammatillisesta tuesta tarpeellista säätää palveluna (12 § 2 mom. 3 kohta)?**

Kyllä

**Perustele tarvittaessa kantasi**

Vaatii vielä selkeyttämistä, miten ja missä voidaan toteuttaa.

**20. Onko asumisen tuen pykäläkokonaisuus (14-17 §) tarpeenmukainen?**

Kyllä pääosin

**Perustele tarvittaessa kantasi**

-

**21. Onko säännös vammaisten lapsen asumisesta kodin ulkopuolella tarkoituksenmukainen?**

Kyllä pääosin

**Perustele tarvittaessa kantasi**

Lasten asumisen tarpeet ovat moninaisia. Herää kuitenkin kysymys siitä, että selkeyttääkö tämä lakiesitys nyt jo olemassa olevia ristiriitatilanteita lastensuojelun, psykiatrian ja vammaispalvelujen välillä. Miten tämän voisi huomioida?

**22. Onko lyhytaikaista huolenpitoa koskeva pykälä (18 §) sisällöltään tarkoituksenmukainen?**

Kyllä pääosin

**Perustele tarvittaessa kantasi**

Koululaisten aamu-, iltapäivä ja loma-ajanhoidon osalta olisi tärkeää täsmentää eri lakien ensisijaisuusjärjestys sekä perusopetuslain mukaiset säädökset, vastuut, kuten myös yhdyspinnat ja yhteistyö hyvinvointialueiden ja kuntien kanssa.

**23. Onko päivätoiminnasta (19 §) tarkoituksenmukaista säätää vammaispalvelulaissa?**

Kyllä

**Perustele tarvittaessa kantasi**

Joustava päivä- ja työtoimintapalvelujen saaminen olisi turvattava asiakkaille, koska useat heistä hyötyvät myös työtoiminnan ja työllistymistä tukevan toiminnan palveluista päivätoiminnan rinnalla.

**24. Onko tarkoituksenmukaista, että työtoiminnasta ja työllistymistä tukevasta toiminnasta ei säädetä vammaispalveluissa, jos niistä säädetään sosiaalihuolto- tai muussa laissa?**

Kyllä

**Perustele tarvittaessa kantasi**

Lähtökohtaisesti hyvä suunta, että vammaiset henkilöt pääsevät palkkatuen ja muiden työllisyystoimien piiriin.

**25. Onko liikkumisen tuen toteuttamistapoja tarpeellista monipuolistaa 22 §:ssä ehdotetulla tavalla?**

Kyllä

**Perustele tarvittaessa kantasi**

-

**26. Mikä on näkemyksenne liikkumisen tuen määrää (23 §) ja laajuutta (24 §) koskevista säännöksistä?**

Riskinä voidaan nähdä maksujen alentamispäätösten lisääntyminen.

**27. Onko taloudellista tukea koskeva pykälä (25 §) tarkoituksenmukainen?**

Kyllä

**Perustele tarvittaessa kantasi**

-

**28. Vammaispalvelulaki käsitellään eduskunnassa syksyllä 2022. Tavoitteena on lain voimaantulo 1.1.2023. Siirtymäsäännöksillä on tarkoitus antaa hyvinvointialueille aikaa lain toimeenpanoon.**

**Alkuvaiheessa päätösten muuttaminen uuden lain mukaisiksi vaatii paljon taloudellisia- ja henkilöstövoimavaroja. Tämän vuoksi uudet erityistä osallisuuden tukea ja tuettua päätöksentekoa koskevat säännökset tulevat voimaan vasta 1.1.2025.**

**Helpottavatko voimaantulo- ja siirtymäsäännökset (33 ja 34 §) lain toimeenpanoa?**

Eivät riittävästi

**Perustele tarvittaessa kantasi**

-

## **Kehitysvammalaki**

**29. Vastaavatko kehitysvammalain (muutettuna) voimaan jäävät itsemääräämisoikeuden vahvistamista ja perusoikeuksien rajoittamista koskevat säännökset riittävästi väliaikaiseen sääntelyn tarpeeseen?**

Kyllä pääosin

**Perustele tarvittaessa kantasi**

Olisi ollut hyvä, että IMO-laki olisi tullut voimaan samaan aikaan.

## **Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista**

**30. Ovatko sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annettuun lakiin ehdotetut muutokset tarkoituksenmukaisia?**

Kyllä pääosin

**Perustele tarvittaessa kantasi**

-

**31. Onko ehdotus vammaisen lapsen kodin ulkopuolisesta asumisesta perittävästä maksusta mielestäsi onnistunut?**

Kyllä

**Mikäli vastasit EI, miten säätäisit maksun perusteista?**

-

## **Esityksen vaikutukset**

**32. Antavatko esityksen arvioidut ihmisvaikutukset (vammaiset lapset ja aikuiset, iäkkäät henkilöt) oikean kuvan uudistuksen vaikutuksista?**

Kyllä pääosin

**Perustele tarvittaessa kantasi**

-

**33. Onko arvio esityksen kustannus- ja henkilövaikutuksista mielestänne realistinen?**

Ei pääosin

**Perustele tarvittaessa kantasi**

Riskinä nähdään kustannuskehityksen merkittävä kasvaminen.

**34. Muut vapaamuotoiset huomiot esityksestä.**

Kokonaistilanteen ja -kuvan arviointia hankaloitti se, että muiden tulevien lakiesitysten sisältö ei ollut vielä luettavissa esim. työtoimintaan liittyvän palvelun osalta.

Haapakorva Marja-Liisa  
Eksote - vammaispalvelut